

Henrik Schartau

född 1757, död 1825, komminister i Lunds domkyrkoförsamling från 1785, kontraktsprost 1813. Denne präst, som själv vägrade att befordra några skrifter till trycket (genom andras försorg har dock en del av hans predikningar tryckts) har utövat ett bredare, djupare och långvarigare inflytande på svenskt fromhetsliv än någon annan svensk efter reformationstiden. I yngre år påverkad av herrnhutisk fromhet, bröt han 1787 med denna riktning. Han tar avstånd från känsloreligiositet och hans förkunnelse kännetecknas av allvar, klarhet, logisk tankereda och ett energiskt omsättande av tron i vardagsgärningen. Att neologien tämligen snabbt övervanns i Sverige får i hög grad tillskrivas Schartaus inflytande, vilket än i dag gör sig starkt gällande även inom och genom den i dag unga prästgenerationen.

Vid ingången av år 1825 var han allvarligt sjuk. Till en vän skriver han, att han icke under någon tidigare sjukdom genomgått någon "andelig kamp". Nu har han det, men har därefter också erfarit en ovanlig "själens upplyftelse och Guds Faderliga nedlåtande. Detta säger jag Guds trofasthet till pris". Kring hans dödsbädd samlades många vänner. Det stränga ansiktets höga majestät upplystes av ett himmelskt glädjeskimmer, som stundom strålade med bländande klarhet och däremellan låg som en stilla avglans av den härlighet som han nu med varje steg kom närmare. Han samtalade mycket med dem som omgav honom. "Talen aldrig om prosten Schartau", förmanade han sina vänner. – "Sextiosju år–så lycklig har jag aldrig varit." – "Snart blir den stora sabbaten." – "Tagen eder till vara att lämna den Guds ords lärdom I haven fått, och bortbyten den ej mot våltalighetens fraser!"

Efter dessa ord dog han.

(Sven Danell: SAGT INFÖR DÖDEN - HERDAR, LÄRARE OCH ANDLIGA LEDARE)